

Bijlagen *De school bestuurd*

Schoolbesturen over goed bestuur en de maatschappelijke opdracht van de school

Monique Turkenburg

INHOUD

Bijlage bij hoofdstuk 1	Dataverzameling en beoordeling respons	2
Bijlage bij hoofdstuk 3	Rol en taakopvatting	8
B3.1	Aspecten van de missie	8
B3.2	Typering relatie bestuur en directie naar achtergrondkenmerken....	10
B3.3	Samenvattend overzicht informatie inwinnen en aansturen school .	12
B3.4	Diverse kenmerken van schoolbesturen in beeld	14
Bijlage bij hoofdstuk 4	Goed bestuur en autonomie.....	15
B4.1	Goed bestuur en autonomie.....	15
B4.2	Vershil in mate van gewenste autonomie op diverse terreinen	17
B4.3	Gekozen profilering door verschillende besturen	19
B4.4	Totaaloverzicht belang horizontale verantwoording zowel aan interne als externe partijen in volgorde van belang.	20
B4.5	Vershil in belang gehecht aan verantwoorden aan verschillende partijen.....	21
B4.6	Vershil in belang gehecht aan verantwoorden over verschillende zaken	23
Bijlage bij hoofdstuk 5	Opvattingen maatschappelijke opdracht	25
B5.1	Mate waarin de eigen school of scholen van het bestuur voldoet/voldoen aan verschillende aspecten van de maatschappelijke opdracht van de school.....	25
B5.2	Vershil in opvattingen maatschappelijke opdracht van de school .	26
B5.3	Vershillen in beeld.....	28

Bijlage bij hoofdstuk 1 Dataverzameling en beoordeling respons

Dataverzameling

De opzet van het onderzoek vereist dat er voldoende besturen deelnemen aan het onderzoek om te kunnen vergelijken tussen de sectoren primair en voortgezet onderwijs, te vergelijken naar schaal van het bestuur (aantal scholen in het beheer), denominatie en bijvoorbeeld regio of stedelijkheid. Eind november 2006 zijn alle schoolbesturen uit de Cfi-registratie van 2005 in het voortgezet onderwijs en alle besturen met scholen in beide sectoren benaderd voor deelname aan de survey. Uitgaande van een responsverwachting van 30 à 40% is voor het primair onderwijs volstaan met een representatieve steekproef van 700 schoolbesturen uit hetzelfde Cfi-bestand. Het streven was een effectieve respons van tussen de 200 en 250 besturen uit het primair onderwijs, een respons van evenveel besturen uit het voortgezet onderwijs leek echter weinig realistisch. Wordt eenzelfde responsverwachting als in het primair onderwijs gehanteerd dan zouden er tussen de 110 en 150 besturen uit het voortgezet onderwijs moeten responderen. In totaal zijn er 1061 enquêtes verstuurd met een begeleidende brief gericht aan de voorzitter van het bestuur.

Er zijn tussentijds twee schriftelijke rappels gestuurd om een zo hoog mogelijke respons te realiseren. Met het tweede rappel is een nieuwe exemplaar van de vragenlijst meegestuurd en is expliciet verzocht om de begeleidende brief en vragenlijst intern naar de juiste persoon door te sturen. Het tweede rappel bleek zeer effectief te zijn. Omdat er ook in maart nog regelmatig ingevulde vragenlijsten arriveerden, is besloten het veldwerk pas op eind maart 2007 af te sluiten. In totaal hebben 491 schoolbesturen op tijd een ingevulde vragenlijst teruggestuurd, dat is een respons van 46%. Ruim na de (uitgestelde) sluitingsdatum kwamen er nog negen vragenlijsten binnen. Deze negen cases zijn later nog aan het bestand toegevoegd. Van de ingezonden vragenlijsten konden er twee niet gekoppeld worden aan het Cfi-bestand omdat het respondentnummer ontbrak. Van deze twee respondenten ontbreekt dus een aantal achtergrondgegevens, maar ze maken wel deel uit van het totale respondentenbestand. Het aantal gemelde weigeringen bedraagt 21 (0,2%). Die weigeringen kwamen soms van besturen die midden in een fusie verwickeld waren of van eenpitterbesturen die zeiden onvoldoende tijd of menskracht te hebben om aan zulke verzoeken te kunnen voldoen. Twee besturen weigerden de vragenlijst in te vullen omdat daar geen financiële vergoeding tegenover stond.

In totaal zijn de gegevens van 500 schoolbesturen verwerkt, dat is een respons van ruim 47%. In feite is de respons iets hoger geweest, omdat de onderzoekspopulatie intussen door fusies kleiner is geworden. Hoeveel kleiner is evenwel niet exact vast te stellen. In totaal is van tien besturen gemeld dat hun scholen zijn overgegaan naar een ander bestuur. Twee daarvan vielen niet in de steekproef primair onderwijs. Onbekend is echter ook over hoeveel besturen een dergelijke melding achterwege is gebleven.

Onderstaande tabel B1.1 biedt een overzicht van de respons en non-respons.

Tabel B1.1 (Non)responsⁱ op verzonden enquêtes, 2007 (in aantallen en procenten)

	besturen primair onderwijs		besturen voortgezet onderwijs		besturen zowel primair als voortgezet onderwijs		totaal	
	aantallen	%	aantallen	%	aantallen	%	aantallen	%
verzonden	700	100	303	100	58	100	1061	100
niet terug gestuurd (wv. 21 weigeringen)	383	54,7	144	47,5	34	58,6	561	52,9
uiteindelijke respons	317	45,3	159	52,5	24	41,4	500	47,1

Bron: SCP (SBN'07)

In de begeleidende brief bij de enquête is gevraagd of de voorzitter of diens plaatsvervanger de vragenlijst wil invullen. Meer dan de helft (59%) van de vragenlijsten is ook ingevuld door het bestuur zelf, vaak is dat de voorzitter, soms is het een ander bestuurslid geweest. In zowel de brief als in de

vragenlijst is benadrukt dat het ons in het onderzoek om de mening en visie van het schoolbestuur gaat. In alle vragen is daarom de aanduiding ‘u als bestuur’ opgenomen (dus: ‘Vindt u als bestuur dat uw school of scholen ...’ enz.). Een op de vijf respondenten was iemand van het bovenschools management. In totaal is 21% door anderen ingevuld, soms is dat een combinatie van een bestuurslid en bijvoorbeeld een directielid (tabel B1.2).

Tabel B1.2 Functie respondenten, 2007 (in aantallen en procenten)

	besturen primair onderwijs		besturen voortgezet onderwijs		besturen zowel primair als voortgezet onderwijs		totaal
	aantallen	%	aantallen	%	aantallen	%	
voorzitter van het bestuur	118	39	77	49	6	27	42
ander bestuurslid	61	20	20	13	3	14	17
het bovenschools management	73	24	19	12	6	27	20
overig	54	18	42	27	7	32	21
totaal	306	100	158	100	22	100	100

Bron: SCP (SBN'07)

Beoordeling respons

Vormen de responderende schoolbesturen een representatieve afspiegeling van de gehele populatie van besturen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs of wijken ze daarvan af?

Allereerst is gekeken naar de denominatie van de besturen (tabel B1.3).

Tabel B1.3 Overzicht van responderende schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs naar denominatie, 2007 (in aantallen en procenten)

	aantallen	%
openbaar	91	18,2
rooms-katholiek	83	16,6
protestants-christelijk	156	31,2
algemeen bijzonder	84	16,8
'overig':		
antroposofisch	8	1,6
evangelisch	1	0,2
gereformeerd	4	0,8
gereformeerd vrijgemaakt	2	0,4
islamitisch	2	0,4
joods	1	0,2
overige	11	2,2
reformatorisch	23	4,6
samenwerkingsbestuur van opb, pc, rk, alg. bijz	5	1
samenwerkingsbestuur van opb. en alg. bijz.	2	0,4
samenwerkingsbestuur van opb. en rk	2	0,4
samenwerkingsbestuur van opb., pc en rk	2	0,4
samenwerkingsbestuur van opb.,pc en alg. bijz.	1	0,2
samenwerkingsbestuur van pc en rk	15	3
samenwerkingsbestuur van pc, rk en alg. bijz.	2	0,4
samenwerkingsbestuur van rk en alg. bijz.	1	0,2
onbekend	4	0,8
totaal	500	100

Bron: SCP (SBN'07)

Vanwege de aantallen (om voldoende celvulling te houden bij de analyses) is in dit onderzoek gebruik gemaakt van onderstaande indeling naar denominatie. Er blijkt geen verschil van betekenis te zijn naar denominatie tussen besturen in de respons en alle besturen (tabel B1.4).

Tabel B1.4 Respons en representativiteit naar denominatie, 2007 (aantallen en procenten)

	respons		alle besturen primair en voortgezet onderwijs (n = 1711)
	aantallen	%	%
openbaar	91	18,2	18,8
rooms-katholiek	83	16,6	16,6
protestants-christelijk	156	31,2	31,4
algemeen bijzonder	84	16,8	18,0
overig	86	17,2	15,1
totaal	500	100	100

Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

Er hebben iets minder besturen uit de vier grootste steden gerespondeerd en iets meer besturen uit de overige G31-gemeenten dan uit de overige, kleinere gemeenten, maar deze verschillen bleken bij toetsing niet significant (tabel B1.5).

Tabel B1.5 Respons en representativiteit naar gemeentetype, 2007 (in aantallen en procenten)

	respons		alle besturen primair en voortgezet onderwijs (n = 1711)
	aantallen	%	%
G4-gemeente	34	6,8	8,4
overige G31-gemeente	93	18,6	16,8
overige gemeente	373	74,6	74,8
totaal	500	100	100

Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

De respons vormt eveneens een betrouwbare afspiegeling naar provincie, de gevonden verschillen tussen de respons en de populatie zijn niet significant (tabel B1.6).

Tabel B1.6 Respons en representativiteit naar provincie, 2007 (in aantallen en procenten)

	respons		alle besturen primair en voortgezet onderwijs (n = 1711)
	aantallen ^a	%	%
Drenthe	20	4,0	2,6
Flevoland	13	2,6	1,9
Friesland	33	6,7	6,5
Gelderland	69	13,9	15,0
Groningen	18	3,6	4,0
Limburg	19	3,8	3,3
Noord-Brabant	65	13,1	12,2
Noord-Holland	57	11,5	13,8
Overijssel	33	6,7	6,9
Utrecht	44	8,9	9,7
Zeeland	27	5,4	4,2
Zuid-Holland	98	19,8	19,9
totaal	496	100	100

a Van 4 besturen in de respons ontbreken de gegevens.

Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

Anders ligt dat voor de representativiteit naar sector. In de onderzoeksopzet is ervoor gekozen om alle besturen in het voortgezet onderwijs aan te schrijven en een steekproef van besturen in het primair onderwijs aangezien dat er veel meer zijn. Om te kunnen vergelijken tussen de beide sectoren is een substantieel aantal besturen in het voortgezet onderwijs gewenst. Met de gerealiseerde respons is een vergelijking tussen de sectoren goed mogelijk, maar de respons wijkt wel af van de verhouding tussen de sectoren in de populatie (tabel B1.7).

Tabel B1.7 Respons en representativiteit naar primair en/of voortgezet onderwijs, 2007 (in aantallen en procenten)

	respons		alle besturen primair en voortgezet onderwijs (n = 1711)	
	aantallen	%	aantallen	%
alleen primair onderwijs	317	63,4		78,8
alleen voortgezet onderwijs	159	31,8		17,8
zowel primair als voortgezet onderwijs	24	4,8		3,4
totaal	500	100		100

Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

Tabel B1.8 laat zien dat hoewel er minder besturen van het primair onderwijs deel uitmaken van het bestand, in het voortgezet onderwijs de verschillende onderwijstypen wel goed zijn vertegenwoordigd.

Tabel B1.8 Overzicht aantal besturen per onderwijstype (in aantallen en procenten)

	respons		alle besturen primair onderwijs en voortgezet onderwijs	
	aantallen	%	aantallen	%
primair onderwijs	318	64		79
havo	1	0		0
havo/vwo	5	1		1
mavo	2	0		0
mavo/havo	-	-		0
mavo/havo/vwo	31	6		3
vwo	5	1		1
pro	22	4		3
vbo	2	0		0
vbo/mavo	8	2		1
vbo/mavo/havo	1	0		0
vbo/mavo/havo/vwo	56	11		7
vbo/mavo/havo/vwo/pro	47	9		5
vbo/mavo/mbo	-	-		0
vbo/mavo/pro	2	0		0
vbo/pro	-	-		0
totaal	500	100		100

Bron: SCP (SBN'07)

Het voortgezet onderwijs is sterker vertegenwoordigd in de respons. In het primair onderwijs hebben de meerpitters vaker gerepsondeerd en zijn de eenpitters ondervertegenwoordigd. In totaal is ongeveer de helft van de besturen in het bestand een eenpitterbestuur, de overige besturen hebben meer scholen in het beheer (tabel B1.9).

Tabel B1.9 Respons en representativiteit naar een- of meerpitter per sector, 2007 (in aantallen en procenten)

		respons		alle besturen per sector
		aantallen	%	%
primair onderwijs	eenpitter	135	42,6	48
	meerpitter	182	57,4	52
	totaal	317	100	100 (n = 1349)
voortgezet onderwijs	eenpitter	114	71,7	74
	meerpitter	45	28,3	26
	totaal	159	100	100 (n = 304)

a Exclusief de besturen die scholen in beide sectoren hebben.
Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

In het rapport wordt veelal gebruik gemaakt van het samengestelde kenmerk voor een- of meerpitter en sector, volgens onderstaande indeling (tabel B1.10).

Tabel B1.10 Respons en representativiteit naar een- of meerpitter en sector, 2007 (in aantallen en procenten)

	aantallen	respons	alle besturen primair en voortgezet onderwijs (n = 1711)
		%	%
eenpitter primair onderwijs	135	27,2	37,8
eenpitter voortgezet onderwijs	114	23,0	13,2
meerpitter primair onderwijs	182	36,7	41,0
meerpitter voortgezet onderwijs	45	9,1	4,6
meerpitter primair onderwijs+ voortgezet onderwijs	24	4,8	3,4
totaal	500	100	100

Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

Volgens onderstaande indeling in klassen is de respons bij toetsing onder besturen in het primair onderwijs niet representatief naar schaalgrootte, die onder schoolbesturen in het voortgezet onderwijs is dat wel (tabel B1.11).

Tabel B1.11 Respons en representativiteit per sector naar schaalgrootte, 2007 (in aantallen en procenten)

	primair onderwijs			voortgezet onderwijs		
	aantallen	respons	alle besturen (n = 1406) ^a	aantallen	respons	alle besturen (n = 362) ^a
		%			%	
1 school	141	41,5	46,9	131	71,6	74,6
2-5 scholen	51	15,0	13,5	28	15,3	15,5
6-10 scholen	28	8,2	11,4	15	8,2	6,9
11-20 scholen	62	18,2	14,9	6	3,3	1,9
≥ 21 scholen	58	17,1	13,2	3	1,6	1,1
totaal	340	100	100	183	100	100

a Het totaal aantal besturen ligt bij deze uitsplitsing naar sector hoger dan in werkelijkheid, besturen met scholen in beide sectoren zijn bij beide meegeteld.
Bron: Cfi-gegevens 2005 (SCP-bewerking); SCP (SBN'07)

De respons is kortom op een tweetal kenmerken niet volledig representatief: besturen uit het voortgezet onderwijs zijn oververtegenwoordigd evenals de meerpitters. Waar percentages van alle schoolbesturen (primair plus voortgezet onderwijs) worden gepresenteerd zal daarom een weefactor worden toegepast die corrigeert voor sector en schaal. Door de oververtegenwoordiging van besturen van het voortgezet onderwijs en meerpitters beschikt het bestand over voldoende besturen voortgezet onderwijs om te kunnen vergelijken tussen de sectoren en naar schaal. Tenzij anders is aangegeven zijn de in figuren en tabellen gepresenteerde verschillen tussen besturen significant en tenzij dit anders is aangegeven is het totaal aantal besturen in de tabellen en figuren 500.

Noot

¹ De redenen voor non-respons zijn niet altijd precies te achterhalen, maar zijn waarschijnlijk heel divers. Een mogelijke verklaring voor non-respons is wellicht de vrij algemene adressering. Voor de aanschrijving is gebruik gemaakt van het Cfi-bestand waarin de belangrijkste kenmerken van schoolbesturen zijn opgenomen en een adres. Het bestand bevat echter niet de namen van de voorzitters van het bestuur. De brief en vragenlijst zijn gestuurd aan 'de voorzitter' van het schoolbestuur, de voorzitter van het bestuur werd verzocht de vragenlijst in te vullen, of eventueel een vervanger. Vooral bij grote besturen in grote gemeenten is de adressering op basis van Cfi-gegevens waarschijnlijk te algemeen. Bovendien werd duidelijk dat het Cfi-bestand niet meer volledig *up to date* was (onjuiste adressering of fusie tot een nieuw schoolbestuur). In de rappels is daarom het verzoek opgenomen om de vragenlijst en brief intern naar de juiste persoon door te sturen. Verder gaf een aantal schoolbesturen aan dat de vragenlijst te weinig was toegespitst op hun specifieke situatie. Dit probleem werd een paar keer genoemd door gemeenten waar het openbaar onderwijs nog een volledig integraal bestuur had. Andere gemeenten met volledig integraal bestuur hadden evenwel geen problemen met de vragenlijst. Een groot bestuur met diverse scholengemeenschappen voortgezet onderwijs en een raad van toezicht, gaf eveneens aan de vragenlijst niet te kunnen invullen, maar andere van zulke grote schoolbesturen zijn er wel in geslaagd om de lijst in te vullen.

B3.1 Aspecten van de missie

Tabel B3.1 Verskil tussen besturen in belang van aspecten voor hun missie, 2007 (in gemiddelden, 1 = weinig of niet belangrijk, 3 = heel belangrijk)

	school- imago	pedagogisch- didactische aanpak	behaalde onderwijs- resultaten	invulling zorgbeleid	identiteit	onder- nemingszin	sfeer op school	de docenten	gemotiveer- contact school en ouders	tussencontact school en buurt	tussen iedere leerling is bij ons welkom
totaal	2,5	2,6	2,4	2,4	2,5	2,0	2,6	2,7	2,5	1,8	2,2
po bestuur	2,5	2,6		2,5	2,6				2,6		
vo bestuur	2,6	2,5		2,2	2,4				2,4		
po+vo bestuur	2,6	2,8		2,7	2,4				2,7		
	**	(*)		***	(*)				**		
eenpitter po	2,5			2,5		1,8	2,7		2,7		
eenpitter vo	2,6			2,2		2,0	2,6		2,4		
meerpitter po	2,4			2,5		2,1	2,5		2,5		
meerpitter vo	2,6			2,3		2,2	2,5		2,4		
meerpitter po+vo	2,6			2,7		2,1	2,6		2,7		
	*			***		**	**		***		
primair onderwijs	2,5			2,5	2,6	2,0			2,6		
avo cat & combi	2,7			2,0	2,3	1,7			2,3		
pro	2,6			2,7	2,2	2,2			2,7		
vbo cat & combi	2,6			2,3	2,4	2,2			2,4		
	*			***	*	***			**		
openbaar					2,2	2,0		2,6		2,0	2,5
rooms-katholiek					2,2	2,1		2,8		1,9	2,2
protestants-christelijk					2,8	1,8		2,7		1,7	2,1
algemeen bijzonder					2,3	2,1		2,6		1,7	2,2
overig					2,7	2,0		2,8		1,8	2,1
					***	**		*		**	***
G4-gemeente					2,7	2,1				1,8	2,4
overige G31-gemeente					2,3	2,2				2,0	2,4
overige gemeenten					2,5	1,9				1,8	2,2
					(**)	**				(**)	**
samenleving is 'eigenaar' van de school					2,3	2,1			2,5		2,5
ouders zijn 'eigenaar' van de school					2,6	1,9			2,6		2,1
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school					2,5	1,9			2,3		2,0
anders					2,7	2,0			2,6		2,1
					***	(*)			***		***

vervolg tabel B3.1	school- imago	pedago- gisch- didactische aanpak	behaalde onderwijs- resultaten zorgbeleid	invulling	identiteit	onderne- mingszin	sfeer op school	gemoti- veerde docenten	contact tussen school ouders	contact tussen school en buurt	iedere leerling is bij ons welkom
totaal	2,5	2,6	2,4	2,4	2,5	2,0	2,6	2,7	2,5	1,8	2,2
klassiek model						1,9				1,7	2,1
RvB mandatering						2,0				1,8	2,2
RvB ab/db onderscheid						1,9				1,7	2,1
RvT						2,4				2,0	2,5
anders						1,9				1,9	2,3
						***				*	**
allen vrijwilliger, zonder vergoeding			2,3		2,6	1,9				1,7	2,0
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding			2,5		2,4	2,1				1,9	2,4
deel of alle leden in loondienst			2,4		2,4	2,3				2,0	2,5
			(*)		(*)	***				***	***
geen of minderheid leden uit het onderwijs					2,5	1,9				1,7	2,1
ongeveer de helft leden uit het onderwijs					2,3	2,1				1,9	2,3
meerderheid of alle leden uit het onderwijs					2,4	2,3				2,0	2,5
					(*)	***				**	***
vertegenwoordiging					2,7	1,9			2,6		2,1
inhoudelijke deskundigheid					2,5	1,9			2,6		2,2
algemene bestuursdeskundigheid					2,4	2,1			2,4		2,3
anders, een mix					2,4	2,1			2,4		2,4
					***	**			**		*

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;

(* of **) = wel significant, maar lage eta² (< 0,020).

Bron: SCP (SBN'07)

B3.2 Typering relatie bestuur en directie naar achtergrondkenmerken

Tabel B3.2 Verschil tussen besturen in typering van de relatie tussen bestuur en directie, 2007 (in gemiddelden, 1=nooit, 3= overwegend)

stellingen als bestuur:	a bepalen wij de koers van de school	b wij garanderen dat de directie handelt volgens onze koers	c hebben wij een controleren de taak richting de directie	d wij de taak te voorzien in een passende directie	e leggen wij verbinding met de samenleving	f bieden wij de directie professionele ondersteuning	g vervullen wij de schooloverstijgende taken	h wij dragen wij suggesties voor vernieuwing en verbetering aan	i pakken we zelf vernieuwingsprocessen op en begeleiden de school	j houden wij ons op de achtergrond en laten de school doen waar ze goed in is
totaal	2,2	2,4	2,6	2,8	2,2	2,3	1,9	2,0	1,5	2,7
po bestuur						2,4	2,0		1,6	
vo bestuur						2,2	1,7		1,3	
po+vo bestuur						2,3	2,0		1,6	
						**	**		***	
eenpitter po	2,5	2,6	2,8	2,9	2,1	2,4	2,0		1,6	
eenpitter vo	2,2	2,3	2,6	2,8	2,1	2,1	1,6		1,3	
meerpitter po	2,0	2,3	2,5	2,7	2,2	2,4	2,0		1,5	
meerpitter vo	2,2	2,5	2,6	2,9	2,4	2,5	2,1		1,4	
meerpitter po+vo	2,2	2,5	2,8	2,9	2,2	2,3	2,0		1,6	
	***	*	***	*	**	***	***		***	
primair onderwijs					2,2	2,4	2,0		1,6	
avo cat & combi					1,8	2,1	1,5		1,4	
pro					2,2	2,4	1,8		1,5	
vbo cat & combi					2,3	2,2	1,8		1,3	
					**	**	***		**	
openbaar		2,3				2,3	1,8			
rooms-katholiek		2,2				2,4	2,0			
protestants-christelijk		2,4				2,2	1,8			
algemeen bijzonder		2,4				2,4	1,8			
overig		2,7				2,4	2,2			
		***				*	**			
G4-gemeente			2,7	2,8	2,3			2,2		
overige G31-gemeente			2,4	2,7	2,3			2,0		
overige gemeenten			2,7	2,8	2,1			2,0		
			***	(*)	(*)			(*)		
samenleving is 'eigenaar' van de school					2,3					2,7
ouders zijn 'eigenaar' van de school					2,1					2,7
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school					2,1					2,5
anders					2,1					2,5
					(*)					**

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
vervolg tabel B3.2	bepalen wij de koers van de school	wij garanderen wij dat de directie handelt volgens onze koers	hebben wij een controleren de taak richting de directie	wij de taak te voorzien in een passende directie	leggen wij verbinding met de samenleving	bieden wij de directie professionele ondersteuning	vervullen wij de schooloverstijgende taken	wij dragen wij suggesties voor vernieuwing en verbetering aan	wij pakken we zelf vernieuwingsprocessen op en begeleiden de school	houden wij ons op de achtergrond en laten de school doen waar ze goed in is
totaal	2,2	2,4	2,6	2,8	2,2	2,3	1,9	2,0	1,5	2,7
klassiek model	2,4			2,9	2,1	2,3	1,8	2,0	1,6	2,6
RvB mandatering	2,2			2,8	2,1	2,2	1,7	1,9	1,3	2,8
RvB ab/db onderscheid	2,2			2,9	2,0	2,4	2,0	1,9	1,5	2,7
RvT	2,3			2,9	2,5	2,8	2,6	2,2	1,9	2,4
anders	2,0			2,6	2,2	2,3	2,0	2,0	1,3	2,8
	*			**	***	***	***	***	***	***
allen vrijwilliger, zonder vergoeding	2,3	2,4	2,7	2,8	2,1	2,2	1,8	1,9	1,5	2,7
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding	2,1	2,3	2,5	2,8	2,2	2,2	1,7	1,9	1,3	2,7
deel of alle leden in loondienst	2,3	2,6	2,6	3,0	2,5	2,8	2,5	2,2	1,8	2,4
	**	(*)	**	(*)	***	***	***	***	***	**
geen of minderheid leden uit het onderwijs					2,1	2,2	1,8	1,9	1,4	2,7
ongeveer de helft leden uit het onderwijs					2,3	2,5	2,0	2,0	1,5	2,8
meerderheid of alle leden uit het onderwijs					2,6	2,7	2,4	2,2	1,7	2,4
					***	***	***	***	(*)	***
vertegenwoordiging	2,4					2,2				
inhoudelijke deskundigheid	2,2					2,4				
algemene bestuursdeskundigheid	2,1					2,2				
anders, een mix	2,2					2,5				
	(*)					**				

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;
 (* of **)= wel significant, maar lage eta² (< 0,020).
 Bron: SCP (SBN'07)

B3.3 Samenvattend overzicht informatie inwinnen en aansturen school

Tabel B3.3 Verschil tussen besturen in sturingswijzen, 2007 (in gemiddelden)^a

	mate van info inwinnen	zelf info inwinnen	initiatiefrijk sturen	beslissingen nemen	uitvoering geven	differentieel sturen	w/n inhoudelijk/ beleidsrijk sturen ^b
totaal	2,7	2,8	1,6	3,0	0,4	0,8	0,1
po bestuur			1,7	3,2	0,5	0,7	
vo bestuur			1,2	2,6	0,2	0,9	
po+vo bestuur			1,9	2,7	0,4	1,4	
			**	***	***	(**)	
eenpitter po	2,4	3,0	1,8	3,4	0,7	0,0	
eenpitter vo	2,7	2,6	1,0	2,5	0,2	0,6	
meerpitter po	2,9	2,7	1,7	3,1	0,4	1,2	
meerpitter vo	2,8	3,2	1,9	2,8	0,3	1,7	
meerpitter po+vo	2,6	3,1	1,9	2,7	0,4	1,4	
	**	**	***	***	***	***	
primair onderwijs			1,7	3,2	0,5	0,7	
avo cat & combi			1,0	2,6	0,3	0,3	
pro			1,3	2,2	0,1	1,0	
vbo cat & combi			1,5	2,7	0,3	1,2	
			*	***	***	***	
openbaar			1,3			1,0	0,1
rooms-katholiek			1,4			0,9	0,1
protestants-christelijk			1,7			0,6	0,1
algemeen bijzonder			1,5			0,5	0,1
overig			2,0			0,9	0,3
			*			*	*
G4-gemeente	2,9		2,4			1,0	
overige G31-gemeente	2,9		1,5			1,2	
overige gemeenten	2,6		1,5			0,7	
	(*)		**			***	
samenleving is 'eigenaar' van de school				2,8		1,3	
ouders zijn 'eigenaar' van de school				3,1		0,5	
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school				3,2		0,6	
anders				2,8		0,6	
				(*)		***	

a Voor de onderling vergelijkbaarheid zijn alle sturingskenmerken opnieuw geschaald van 0 (in het geheel niet) tot 5 (in hoge mate).

b 0 = niet, 1 = wel.

vervolg tabel B3.3	mate van info inwinnen	zelf info inwinnen	initiatiefrijik sturen ^a	beslissingen nemen ^a	uitvoering geven ^a	differentieel sturen ^a	w/n inhoudelijk/ beleidsrijk sturen ^b
totaal	2,7	2,8	1,6	3,0	0,4	0,8	0,1
klassiek model	2,5	2,9	1,9	3,4	0,7	0,4	0,2
RvB mandatering	2,7	2,6	1,1	2,9	0,3	0,7	0,1
RvB ab/db onderscheid	2,1	2,6	1,0	3,2	0,3	0,8	0,2
RvT	3,1	3,7	2,9	3,0	0,7	1,7	0,4
anders	2,6 ***	2,7 ***	1,3 ***	2,5 **	0,3 ***	0,9 ***	0,1 ***
allen vrijwilliger, zonder vergoeding	2,5	2,8	1,4	3,1	0,5	0,4	0,1
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding	2,8	2,5	1,1	2,8	0,2	1,3	0,1
deel of alle leden in loondienst	3,0 **	3,7 ***	3,0 ***	2,9 (*)	0,7 ***	1,4 ***	0,4 ***
geen of minderheid leden uit het onderwijs	2,6	2,7	1,3			0,6	0,1
ongeveer de helft leden uit het onderwijs	2,8	2,8	2,0			1,0	0,2
meerderheid of alle leden uit het onderwijs	3,0 (*)	3,5 ***	2,8 ***			1,4 ***	0,3 ***
vertegenwoordiging		2,7	1,5			0,4	
inhoudelijke deskundigheid		2,9	1,6			0,7	
algemene bestuursdeskundigheid		2,7	1,3			1,0	
anders, een mix		3,0 (*)	2,0 (*)			1,1 ***	

a 0 = in het geheel niet, 5 = in hoge mate.

b 0 = niet, 1 = wel.

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;

(* of **) = wel significant, maar lage eta² (< 0,020).

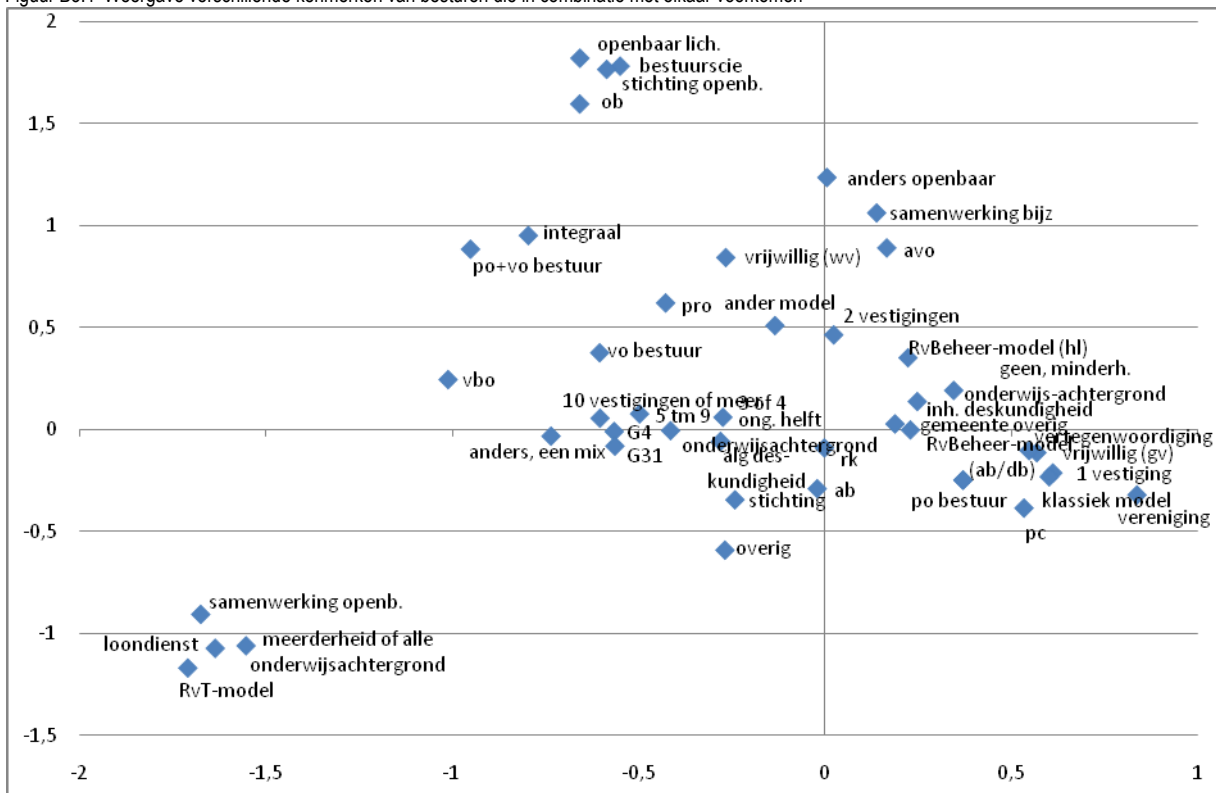
Bron: SCP (SBN'07)

B3.4 Diverse kenmerken van schoolbesturen in beeld

Verskillende achtergrondkenmerken van besturen kunnen visueel worden samengevat met behulp van een multidimensionale schalingstechniek. Onderstaande figuur B3.1 laat zien hoe verschillende kenmerken van de besturen samenvallen. Kenmerken die vaak in combinatie met elkaar voorkomen worden door de techniek in de figuur geclusterd tot duidelijke groepen. Kenmerken die juist gespreid voorkomen, bij onderling zeer verschillende typen besturen, worden dicht bij de nul-assen en het denkbeeldige nulpunt geplaatst.

Er zijn twee à drie groepen te onderscheiden. Linksboven in de figuur zijn de besturen van het openbaar onderwijs (ob) te vinden. Vaak zijn dat besturen met zowel scholen in het primair onderwijs als voortgezet onderwijs in het beheer. Linksonder in de figuur tekent zich een groep af van betaalde besturen, de meeste leden uit die besturen waren zelf ooit werkzaam in het onderwijs en bij deze besturen is het raad van toezichtmodel dominant. Veel grote samenwerkingsbesturen voldoen aan die criteria. Rechts onder het midden in de figuur tekent zich een groep eenpitters af van protestants-christelijke scholen, vaak in het primair onderwijs, veelal verenigingen, met een klassieke bestuursvorm, de samenstelling van het bestuur is doorgaans gebaseerd op vertegenwoordiging en het gaat meestal om vrijwilligers die geen financiële vergoeding krijgen (gv). Het zijn besturen die vaker in kleinere gemeenten ('gemeente, overig') voorkomen. In de grote steden (G4 en G31) zijn vaker grote besturen gevestigd met meerdere scholen in hun beheer.

Figuur B3.1 Weergave verschillende kenmerken van besturen die in combinatie met elkaar voorkomen

Bron: SCP (SBN'07)

Bijlage bij hoofdstuk 4 Goed bestuur en autonomie

B4.1 Goed bestuur en autonomie

Tabel B4.1 Verskil tussen besturen in opvattingen over goed bestuur (governance), 2007 (in gemiddelden, 1 = heel onbelangrijk criterium, 5 = heel belangrijk criterium)

stellingen als bestuur:	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
totaal	3,6	4,3	4,1	3,7	4,4	3,5	4,7	4,7	4,6	4,3	2,6	3,6	4,3	3,8	4,1
po bestuur												3,5		3,7	4,0
vo bestuur												3,7		3,9	4,2
po+vo bestuur												3,8		3,6	4,3
												**		(*)	**
eenpitter po				4,0						4,4	2,2	3,3		3,8	3,9
eenpitter vo				3,8						4,3	2,5	3,6		4,0	4,2
meerpitter po				3,6						4,1	2,8	3,6		3,6	4,0
meerpitter vo				3,6						4,3	2,8	4,0		3,8	4,1
meerpitter po+vo				3,6						4,0	3,0	3,8		3,6	4,3
				***						**	***	***		*	*
primair onderwijs				3,8								3,5		3,7	4,0
avo cat & combi				4,1								3,6		4,2	4,3
pro				3,6								3,8		3,7	4,5
vbo cat & combi				3,6								3,8		3,8	4,1
				*								**		*	**
openbaar	3,4			3,5		3,8				4,1	2,9				
rooms-katholiek	3,7			3,8		3,3				4,4	2,5				
protestants-christelijk	3,7			3,7		3,5				4,2	2,5				
algemeen bijzonder	3,5			3,9		3,2				4,2	2,4				
overig	3,7			3,9		3,5				4,4	2,7				
	*			*		***				*	**				
G4-gemeente													3,8		
overige G31-gemeente													3,7		
overige gemeenten													3,5		
													(*)		
samenleving is 'eigenaar' van de school					4,6						2,8	3,9			
ouders zijn 'eigenaar' van de school					4,3						2,4	3,4			
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school					4,3						2,6	3,4			
anders					4,3						2,4	3,6			
					***						*	***			

a als we erin slagen beleidsmaatregelen van de overheid goed te implementeren op school.

b als onze school/scholen een gezonde financiële basis heeft.

c als de inspectie een gunstig oordeel velt over onze school/scholen.

d als het verloop onder directie en docenten gering is.

e als we transparant zijn.

f als zich jaarlijks meer leerlingen aanmelden op de school/scholen.

g als het bestuur geloofwaardig en integer is.

h als het bestuur betrouwbaar is.

i als we doen wat we zeggen.

j als bestuur en directie(s) op één lijn zitten.

k als we kunnen uitbreiden: meer scholen of meer vestigingen

l als onze school/scholen goed inspeelt op allerlei maatschappelijke vragen of problemen.

m als onze school/scholen een goede naam hebben.

n als we onze leerlingenpopulatie stabiel weten te houden.

o als we in vergelijking met andere scholen goede onderwijsresultaten behalen.

vervolg tabel B4.1 stellingen als bestuur:	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
totaal	3,6	4,3	4,1	3,7	4,4	3,5	4,7	4,7	4,6	4,3	2,6	3,6	4,3	3,8	4,1
klassiek model	3,8		4,2	3,9	4,2					4,5	2,4	3,2			
RvB mandatering	3,6		4,1	3,8	4,4					4,2	2,5	3,6			
RvB ab/db onderscheid	3,5		4,2	3,8	4,1					4,3	2,5	3,7			
RvT	3,5		4,0	3,4	4,6					4,2	3,0	3,9			
anders	3,4		3,8	3,7	4,4					4,1	2,6	3,8			
	*		*	**	**					*	**	***			
allen vrijwilliger, zonder vergoeding				3,9	4,3						2,4	3,5	4,3		4,0
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding				3,7	4,4						2,7	3,6	4,5		4,2
deel of alle leden in loondienst				3,4	4,6						2,9	4,0	4,5		4,2
				***	**						***	***	(**)		**
geen of minderheid leden uit het onderwijs					4,3		4,6	4,7	4,6		2,5	3,5			
ongeveer de helft leden uit het onderwijs					4,5		4,7	4,8	4,6		2,7	3,8			
meerderheid of alle leden uit het onderwijs					4,6		4,8	4,9	4,8		3,0	3,9			
					**		**	(*)	(*)		**	**			
vertegenwoordiging											2,5	3,5			
inhoudelijke deskundigheid											2,4	3,5			
algemene bestuurs- deskundigheid											2,7	3,7			
anders, een mix											2,9	3,8			
											**	*			

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;
 (* of **) = wel significant, maar lage eta² (< 0,020).
 Bron: SCP (SBN'07)

- a als we erin slagen beleidsmaatregelen van de overheid goed te implementeren op school
- b als onze school/scholen een gezonde financiële basis heeft
- c als de inspectie een gunstig oordeel velt over onze school/scholen
- d als het verloop onder directie en docenten gering is
- e als we transparant zijn
- f als zich jaarlijks meer leerlingen aanmelden op de school/scholen
- g als het bestuur geloofwaardig en integer is
- h als het bestuur betrouwbaar is
- i als we doen wat we zeggen
- j als bestuur en directie(s) op één lijn zitten
- k als we kunnen uitbreiden: meer scholen of meer vestigingen
- l als onze school/scholen goed inspeelt op allerlei maatschappelijke vragen of problemen
- m als onze school/scholen een goede naam hebben
- n als we onze leerlingenpopulatie stabiel weten te houden
- o als we in vergelijking met andere scholen goede onderwijsresultaten behalen

B4.2 Verschil in mate van gewenste autonomie op diverse terreinen

Tabel B4.2 Verschil tussen besturen in mate waarin ze op genoemde terreinen autonomie wensen, 2007 (in gemiddelden, 1=voldoende, 2= meer autonomie gewenst, 3=veel meer autonomie is gewenst)

	a	b	c	d	e	f	g	h	i
	examinering, vorm en tijdstip van eindexamen, diplomering e.d.	vrijheid van schooltijden en aantal lessen (4-daagse schoolweek, vakantieduur e.d)	huisvesting, onderhoud en exploitatie gebouwen	starten van nevenvestigingen, stichten nieuwe scholen	mogelijkheden voor onderwijs innovatie	personeels-beleid en arbeidsvoor-waarden-beleid	het toelaten of kunnen verwijderen van leerlingen	het kunnen inspelen op specifieke vragen vanuit de samenleving zoals kinderopvang, opvoedingsonder-steuning of huiswerk	bestedingsvrijheid van financiële middelen
totaal	1,3	1,5	1,8	1,6	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5
po bestuur	1,1	1,4						1,5	
vo bestuur	1,5	1,7						1,4	
po+vo bestuur	1,6	1,8						1,5	
	***	***						(*)	
eenpitter po	1,1	1,3	1,6	1,3	1,4		1,3	1,5	1,3
eenpitter vo	1,4	1,7	1,8	1,6	1,5		1,5	1,3	1,5
meerpitter po	1,1	1,5	1,9	1,7	1,5		1,5	1,6	1,6
meerpitter vo	1,6	1,9	2,3	1,8	1,8		1,4	1,4	1,4
meerpitter po+vo	1,6	1,8	1,9	1,8	1,5		1,5	1,5	1,7
	***	***	***	***	*		*	*	**
primair onderwijs	1,1	1,4						1,5	
avo cat & combi	1,3	1,9						1,4	
pro	1,3	1,5						1,5	
vbo cat & combi	1,6	1,7						1,3	
	***	***						(*)	
openbaar	1,4								
rooms-katholiek	1,2								
protestants-christelijk algemeen	1,2								
bijzonder	1,3								
overig	1,4								
	*								
G4-gemeente	1,6			1,7					
overige G31-gemeente	1,3			1,8					
overige gemeenten	1,3			1,5					
	**			**					
samenleving is 'eigenaar' van de school ouders zijn 'eigenaar' van de school schoolbestuur is 'eigenaar' van de school anders									

	a examining, vorm en tijdstip van eindexamen, diplomering e.d.	b vrijheid van schooltijden en aantal lesuren (4-daagse schoolweek, vakantieduur e.d)	c huisvesting, onderhoud en exploitatie, gebouwen	d starten van nevenvestigingen in scholen	e mogelijkheden voor onderwijs innovatie	f personeelsbeleid en arbeidsvoorwaarden beleid	g het toelaten of kunnen verwijderen van leerlingen	h het kunnen inspelen op specifieke vragen vanuit de samenleving zoals kinderopvang, opvoedingsonderst euning of huiswerk	i bestedings- vrijheid van financiële middelen
vervolg tabel B4.2									
totaal	1,3	1,5	1,8	1,6	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5
klassiek model RvB	1,1	1,3	1,6	1,4	1,4	1,6			
mandatering RvB ab/db	1,3	1,5	1,8	1,6	1,5	1,7			
onderscheid	1,3	1,2	1,4	1,5	1,5	1,4			
RvT	1,7	1,9	2,3	2,0	1,8	1,9			
anders	1,4	1,4	1,8	1,6	1,4	1,7			
	***	***	***	***	***	**			
allen vrijwilliger, zonder vergoeding	1,2	1,4	1,7	1,4	1,4				
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding	1,3	1,5	1,9	1,8	1,5				
deel of alle leden in loondienst	1,7	1,7	2,0	1,9	1,8				
	***	**	**	***	***				
geen of minderheid leden uit het onderwijs ongeveer de helft leden uit het onderwijs	1,2		1,7	1,5	1,4	1,6	1,4		
meerderheid of alle leden uit het onderwijs	1,4		2,0	1,9	1,6	1,9	1,7		
	1,7		2,1	1,9	1,8	1,8	1,4		
	***		**	***	**	(*)	(*)		
vertegen- woordiging inhoudelijke deskundigheid		1,4		1,6					
algemene bestuurs- deskundigheid		1,5		1,5					
anders, een mix		1,5		1,7					
		1,7		1,7					
		**		(*)					

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;

(*) wel significant maar lage eta² (<0,020).

Bron: SCP (SBN'07)

B4.3 Gekozen profilering door verschillende besturen

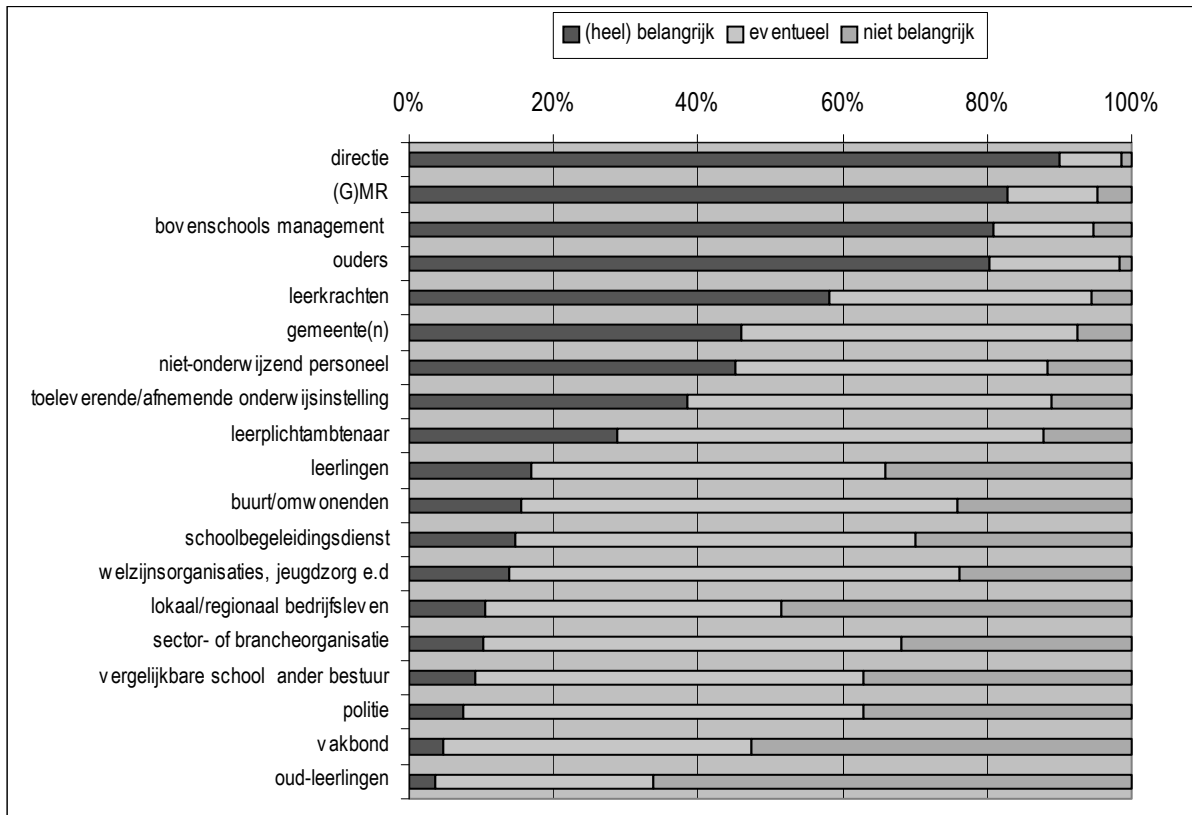
Tabel B4.3 Specifieke profielen van school of scholen naar verschillende kenmerken van besturen, 2007 (in procenten)

	muziek	het 'nieuwe leren'	specifieke pedagogisch- didactische aanpak	brede school	sport/ beweging	Engelstalig onderwijs	interessante kinder- en tussenschoolse opvang	bètaonderwijs	huiswerk- klas en - begeleiding	cultureel aanbod	anders
po bestuur	9	21	50	34	11	8	24	1	4	25	48
vo bestuur	30	26	55	10	50	37	1	41	20	59	32
po+vo bestuur	9	36	36	55	45	27	27	18	9	36	36
eenpitter po	8	4	46	4	4	2	10	2	4	16	62
eenpitter vo	22	19	55	8	42	30	2	33	19	50	33
meerpitter po	10	33	54	57	16	12	33		4	32	38
meerpitter vo	47	40	57	13	67	53		60	23	77	30
meerpitter po+vo	9	36	36	55	45	27	27	18	9	36	36
openbaar	12	33	60	50	43	36	21	29	14	50	14
rooms-katholiek	17	23	47	40	23	17	13	13	10	43	43
protestants- christelijk	15	20	41	18	25	18	11	13	8	33	49
algemeen bijzonder	19	19	64	6	21	11	11	13	15	32	43
overig	27	25	50	20	34	25	16	27	9	45	50
G4-gemeente	26	42	47	37	26	21	16	21	11	42	37
overige G31- gemeente	25	29	56	27	38	27	18	25	16	45	35
overige gemeenten	14	19	51	23	26	19	13	16	9	37	43
primair onderwijs	9	21	50	34	11	8	24	1	4	25	48
avo cat & combi	26	13	48	4	26	39		39	13	61	39
pro		27	55	36	18	9	27			18	45
vbo cat & combi	32	31	55	14	62	39	1	45	24	61	28
klassiek model	8	15	46	18	15	15	8	10	13	28	49
RvB (hoofdlijnen en mandatering)	14	22	53	29	24	18	17	17	6	37	39
RvB (onderscheid AB en DB)			25	25	38		13		13	13	63
raad van toezicht	40	42	46	25	50	33	13	29	15	60	31
samenleving is eigenaar school	23	33	52	30	42	26	17	25	12	49	36
ouders zijn eigenaar school	3	17	51	19	22	14	16	16	6	25	46
schoolbestuur is eigenaar school	25	15	56	25	25	19	8	17	13	46	31
totaal	18	23	52	24	29	21	14	19	11	40	41

Bron:SCP (SBN'07)

B4.4 Totaaloverzicht belang horizontale verantwoording zowel aan interne als externe partijen in volgorde van belang.

Figuur B4.1 Belang gehecht aan interne en externe horizontale verantwoording aan de verschillende partijen, 2007 (in procenten, gerangschikt naar belang)

Bron:SCP (SBN'07)

B4.5 Verschil in belang gehecht aan verantwoordden aan verschillende partijen

Tabel B4.4 Verschil tussen besturen in belang verantwoordden aan interne en externe partijen, 2007 (in gemiddelden, 1=niet belangrijk, 3=(heel) belangrijk)

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s
totaal	2,8	2,5	2,3	2,9	2,8	1,8	2,8	1,4	2,4	1,9	2,3	2,2	1,8	1,8	1,5	1,7	1,6	1,9	1,7
po bestuur	2,7					1,7		1,3			2,1			1,7		1,6	1,3	1,8	1,7
vo bestuur	2,9					2,2		1,5			2,5			1,9		1,9	2,1	2,1	1,8
po+vo bestuur	2,7					2,0		1,6			2,4			2,0		1,6	1,9	1,8	1,9
	(*)					***		**			***			(*)		***	***	***	**
eenpitter po	2,6			2,9	2,4	1,6		1,3	2,2	1,8	2,1	2,3	2,1	1,7		1,6	1,3	1,8	1,7
eenpitter vo	2,8			2,9	2,8	2,1		1,4	2,4	1,9	2,4	2,2	1,8	1,8		1,9	2,1	2,1	1,8
meerpitter po	2,9			2,8	2,9	1,7		1,3	2,4	1,9	2,1	2,0	1,7	1,7		1,6	1,4	1,9	1,6
meerpitter vo	2,9			2,8	2,7	2,3		1,6	2,6	2,2	2,8	2,3	1,8	2,0		1,9	2,2	2,1	1,9
meerpitter po+vo	2,7			2,7	2,7	2,0		1,6	2,5	2,0	2,4	2,1	1,8	2,0		1,6	1,9	1,8	1,9
	***			**	***	***		**	**	*	***	**	***	*		***	***	***	*
primair onderwijs						1,7		1,3	2,3	1,9	2,1			1,7	1,5	1,6	1,3	1,8	1,7
avo cat & combi						2,2		1,5	2,4	1,8	2,3			1,7	1,5	1,8	1,7	2,1	1,8
pro						2,0		1,6	2,3	2,1	2,4			1,9	1,6	1,9	2,2	2,1	2,3
vbo cat & combi						2,1		1,5	2,5	2,0	2,6			2,0	1,7	1,9	2,2	2,1	1,8
						***		**	(*)	(*)	***			***	*	***	***	***	***
openbaar	2,9	2,4				1,9	2,7		2,6				2,1	1,6					1,6
rooms-katholiek	2,9	2,6				2,0	2,7		2,3				2,1	1,7					1,6
protestants-christelijk	2,7	2,6				1,7	2,9		2,3				2,1	2,0					1,8
algemeen bijzonder	2,9	2,4				1,8	2,8		2,3				2,1	1,8					1,7
overig	2,6	2,5				1,9	2,8		2,4				2,4	2,1					1,8
	***	*				*	**		**				*	***					*
G4-gemeente	2,8		2,6										2,2	1,7					1,8
overige G31-gemeente	2,9		2,4										2,5	1,6					1,8
overige gemeenten	2,7		2,3										2,2	1,9					1,6
	(**)		**										(**)	***					(*)
samenleving is 'eigenaar' van de school	2,9					2,0	2,8	1,5	2,6	2,0	2,4			1,7					1,8
ouders zijn 'eigenaar' van de school	2,8					1,8	2,9	1,4	2,3	1,9	2,2			1,9					1,5
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school	2,6					1,7	2,6	1,2	2,4	1,8	2,2			1,9					1,6
anders	2,5					1,8	2,8	1,4	2,3	1,8	2,3			2,0					1,7
	***					***	***	*	***	**	***			*					***

intern:

- a (G)MR
- b leerkrachten
- c het niet-onderwijzend personeel
- d directie
- e bovenschools management
- f leerlingen

extern

- g ouders
- h oud-leerlingen
- i gemeente(n)
- j welzijnsorganisaties, jeugdzorg ed
- k toeleverende/afnemende onderwijsinstelling
- l leerplichtambtenaar
- m schoolbegeleidingsdienst
- n sector- of brancheorganisatie
- o vakbond
- p politie
- q lokaal/regionaal bedrijfsleven
- r buurt/omwonenden
- s vergelijkbare school van ander bestuur

vervolg tabel B4.4	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s
totaal	2,8	2,5	2,3	2,9	2,8	1,8	2,8	1,4	2,4	1,9	2,3	2,2	1,8	1,8	1,5	1,7	1,6	1,9	1,7
klassiek model						1,8				1,8	2,1		2,1						1,5
RvB mandatering						1,8				1,9	2,3		1,8						1,5
RvB ab/db onderscheid						1,7				1,8	2,4		1,5						1,5
RvT						2,1				2,2	2,5		1,7						1,9
anders						1,9				1,8	2,4		1,7						1,8
						*				**	***		***						***
allen vrijwilliger, zonder vergoeding	2,7				2,7	1,7		1,3	2,3	1,8	2,2		2,0		1,4				1,5
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding	2,9				2,9	1,9		1,4	2,5	1,9	2,3		1,7		1,6				1,6
deel of alle leden in loondienst	2,9				2,5	2,1		1,5	2,6	2,1	2,6		1,7		1,6				2,0
	***				**	**		(*)	***	***	***		***		**				***
geen of minderheid leden uit het onderwijs	2,7					1,8		1,3	2,3	1,8	2,2		1,9						1,6
ongeveer de helft leden uit het onderwijs	3,0					2,2		1,6	2,4	2,1	2,5		1,7						1,7
meerderheid of alle leden uit het onderwijs	2,9					2,0		1,4	2,6	2,1	2,6		1,7						1,9
	**					***		*	**	**	***		*						**
vertegenwoordiging	2,6					1,6							2,1	1,7					1,5
inhoudelijke deskundigheid	2,8					1,9							1,9	1,8					1,6
algemene bestuurs-dekundigheid	2,9					1,9							1,7	1,7					1,7
anders, een mix	2,9					1,9							1,8	2,0					1,8
	***					*							***	(*)					(*)

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;
 (* of **) = wel significant, maar lage eta² (< 0,020).
 Bron: SCP (SBN'07)

<i>intern:</i>	<i>extern</i>
a (G)MR	g ouders
b leerkrachten	h oud-leerlingen
c het niet-onderwijzend personeel	i gemeente(n)
d directie	j welzijnsorganisaties, jeugdzorg ed
e bovenschools management	k toeleverende/afnemende onderwijsinstelling
f leerlingen	l leerplichtambtenaar
	m schoolbegeleidingsdienst
	n sector- of brancheorganisatie
	o vakbond
	p politie
	q lokaal/regionaal bedrijfsleven
	r buurt/omwonenden
	s vergelijkbare school van ander bestuur

B4.6 Verschil in belang gehecht aan verantwoordten over verschillende zaken

Tabel B4.5 Verschil tussen besturen in belang verantwoordten over verschillende zaken, 2007 (in gemiddelden, 1 = niet belangrijk, 3 = (heel) belangrijk)

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
	onderwijs- kundig beleid	financieel beleid	personeels- beleid	sociaal beleid	missie en visie	breder maatschap- pelijke opdracht	zorgbeleid	samen- werkings- relaties en netwerk	relatie lokaal/ regionaal bedrijfsleven	mate van gehoor geven aan wensen van ouders
totaal	2,8	2,6	2,6	2,5	2,8	2,2	2,7	2,1	1,8	2,4
po bestuur					2,8				1,6	
vo bestuur					2,9				2,1	
po+vo bestuur					2,6 (**)				2,0 ***	
eenpitter po		2,6	2,5	2,4	2,7	2,0	2,7	2,0	1,5	
eenpitter vo		2,5	2,4	2,3	2,9	2,3	2,5	2,1	2,1	
meerpitter po		2,7	2,7	2,6	2,8	2,3	2,7	2,2	1,6	
meerpitter vo		2,7	2,7	2,6	2,9	2,5	2,8	2,4	2,3	
meerpitter po+vo		2,7 **	2,6 ***	2,5 ***	2,6 *	2,1 ***	2,7 *	2,2 (*)	2,0 ***	
primair onderwijs					2,8	2,2	2,7		1,6	
avo cat & combi					2,8	2,2	2,4		1,9	
pro					2,7	2,1	2,7		2,2	
vbo cat & combi					2,9 (*)	2,4 **	2,7 **		2,2 ***	
openbaar									1,9	
rooms-katholiek									1,9	
protestants-christelijk									1,6	
algemeen bijzonder									1,8	
overig									1,9 **	
G4-gemeente	2,9					2,5		2,3		
overige G31-gemeente	2,9					2,4		2,3		
overige gemeenten	2,8 (*)					2,2 **		2,1 **		
samenleving is 'eigenaar' van de school						2,4		2,3	2,0	2,4
ouders zijn 'eigenaar' van de school						2,2		2,1	1,6	2,5
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school						2,1		2,0	1,7	2,3
anders						2,2 **		2,1 ***	1,7 ***	2,3 ***

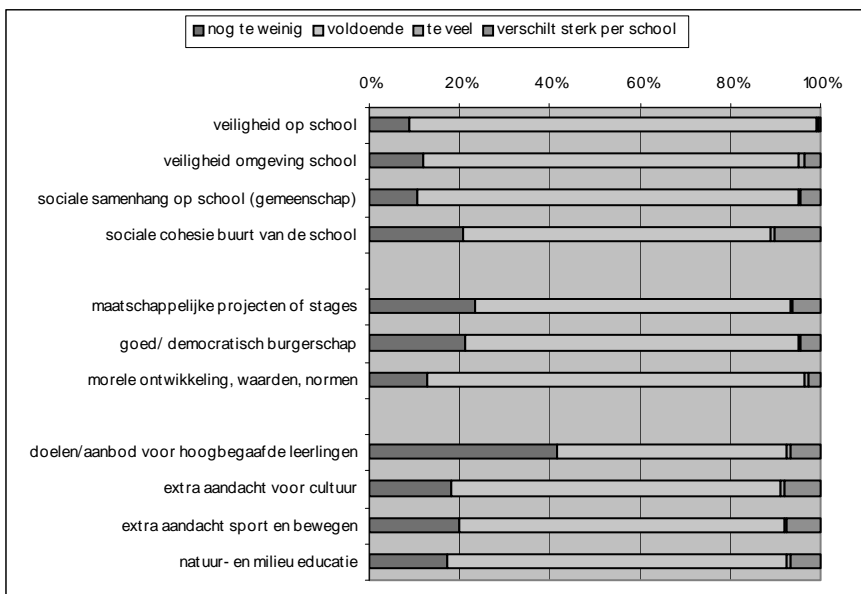
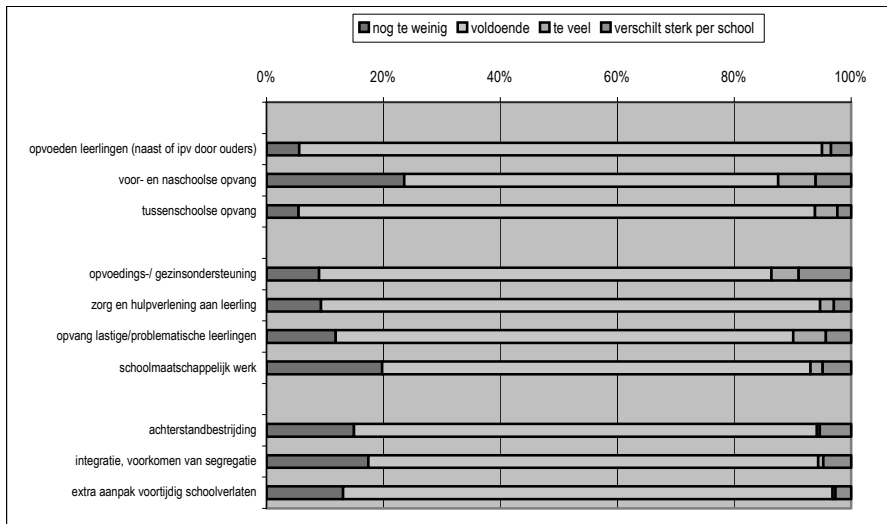
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
	onderwijs- kundig beleid	financieel beleid	personeels- beleid	sociaal beleid	missie en visie	breder maatschap- pelijke opdracht	zorgbeleid	samen- werkings- relaties en netwerk	relatie lokaal/ regionaal bedrijfsleven	mate van gehoor geven aan wensen van ouders
vervolg tabel B4.5										
totaal	2,8	2,6	2,6	2,5	2,8	2,2	2,7	2,1	1,8	2,4
klassiek model						2,1	2,6	2,1	1,6	
RvB mandatering						2,3	2,6	2,1	1,7	
RvB ab/db onderscheid						2,2	2,4	2,1	1,8	
RvT						2,5	2,8	2,4	2,1	
anders						2,2 ***	2,6 **	2,1 *	1,9 ***	
allen vrijwilliger, zonder vergoeding	2,8					2,1	2,6	2,1	1,7	
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding	2,8					2,3	2,6	2,2	1,9	
deel of alle leden in loondienst	3,0 (*)					2,5 ***	2,8 *	2,4 **	2,1 ***	
geen of minderheid leden uit het onderwijs	2,8					2,2	2,6	2,1	1,7	
ongeveer de helft leden uit het onderwijs	3,0					2,4	2,8	2,2	1,9	
meerderheid of alle leden uit het onderwijs	2,9 (*)					2,4 **	2,8 (*)	2,5 ***	2,1 ***	
vertegenwoordiging						2,1				
inhoudelijke deskundigheid						2,2				
algemene bestuursdeskundigheid						2,3				
anders, een mix						2,3 *				

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;
 (* of **) = wel significant, maar lage eta² (< 0,020).
 Bron: SCP (SBN'07)

Bijlage bij hoofdstuk 5 Opvattingen maatschappelijke opdracht

B5.1 Mate waarin de eigen school of scholen van het bestuur voldoet/voldoen aan verschillende aspecten van de maatschappelijke opdracht van de school.

Figuur B5.1 Mate van taakrealisering op de eigen school, 2007 (in procenten)

Bron: SCP (SBN'07)

B5.2 Verschil in opvattingen maatschappelijke opdracht van de school

Tabel B5.1 Verschil tussen besturen in opvattingen maatschappelijke opdracht van de school, 2007 (in gemiddelden, 1=geheel mee oneens, 5= helemaal mee eens)

	a onze school/scholen is/zijn gedwongen om extra taken erbij te doen, maatschappelijke ontwikkelingen dwingen dat af	b onze school/scholen kiest/kiezen er zelf voor om een breed aanbod te creëren als antwoord op vragen en problemen	c onze school/scholen is/zijn zeer selectief in wat wel en wat ze aan extra taken op zich nemen	d de samenleving mag van onze school/scholen zevragen om hier nietaandacht aan te besteden, tenslotte wordt het onderwijs u	e het is een goede zaak dat onze school/scholen zo'n bredere maatschappelijke opdracht vervult/vervullen	f ouders moeten zelf meer verantwoordelijk heid voor hun kinderen gaan nemen	g al die extra maatschappelijke taken gaan soms ten koste van de reguliere taken van onze school/scholen	h als bestuur vinden wij de de school al reguliere taak breed genoeg	i je mag maatschappelijke problemen en tekorten niet afschuiven op onze school/scholen
totaal	3,5	3,4	3,7	3,0	3,4	4,1	3,7	3,4	4,0
po bestuur	3,6							3,5	4,1
vo bestuur	3,3							3,2	3,9
po+vo bestuur	3,9							3,7	4,3
	(*)							**	(*)
eenpitter po		3,2	4,0	2,8	3,2			3,8	4,2
eenpitter vo		3,5	3,6	3,1	3,5			3,3	3,9
meerpitter po		3,5	3,5	3,1	3,5			3,4	4,0
meerpitter vo		3,8	3,5	3,5	3,8			2,8	3,7
meerpitter po+vo		3,3	3,5	2,9	3,4			3,7	4,3
		**	***	*	***			***	**
primair onderwijs		3,4		3,0	3,4			3,5	
avo cat & combi		3,2		2,9	3,2			3,5	
pro		3,3		3,0	3,7			3,5	
vbo cat & combi		3,7		3,3	3,6			3,1	
		**		(*)	*			**	
openbaar		3,7			3,6	4,1	3,7		
rooms-katholiek		3,6			3,6	4,0	3,6		
protestants- christelijk algemeen		3,2			3,2	4,2	3,8		
bijzonder		3,4			3,4	3,8	3,5		
overig		3,5			3,4	4,1	3,9		
		**			***	*			
G4-gemeente		3,7		3,3	3,7	4,2		3,1	3,8
overige G31- gemeente		3,6		3,3	3,6	3,9		3,2	3,8
overige gemeenten		3,4		3,0	3,3	4,1		3,5	4,1
		(*)		(*)	**	(*)		**	**
samenleving is 'eigenaar' van de school		3,7	3,5	3,4	3,7		3,6	3,1	3,8
ouders zijn 'eigenaar' van de school		3,3	3,7	2,9	3,3		3,8	3,7	4,1
schoolbestuur is 'eigenaar' van de school		3,3	3,7	2,8	3,2		3,9	3,6	4,2
anders		3,6	3,9	2,7	3,4		3,6	3,2	4,0
		***	(*)	***	***		(*)	***	**

	a onze school/scholen is/zijn gedwongen om extra taken erbij te doen, ontwikkelingen dwingen dat af	b onze school/scholen kiest/kiezen er zelf voor om een breed aanbod te creëren als antwoord op vragen en problemen	c onze school/scholen is/zijn zeer selectief in wat wel en wat ze aan extra taken op zich nemen	d de samenleving mag van onze school/scholen om hier nietaandacht aan te besteden, tenslotte wordt het onderwijs u	e het is een goede zaak dat onze school/scholen zo'n bredere maatschappelijke opdracht vervult/vervullen	f ouders moeten zelf meer verantwoordelijkh eid voor hun kinderen gaan nemen	g al die extra maatschappelijke taken gaan soms reguliere taken van onze school/scholen	h als bestuur vinden wij de de school al breed genoeg	i je mag maatschappelijke van problemen en tekorten niet afschuiven op onze school/scholen
vervolg tabel B5.1									
totaal	3,5	3,4	3,7	3,0	3,4	4,1	3,7	3,4	4,0
klassiek model		3,2	3,9	3,0	3,1			3,8	4,2
RvB									
mandatering		3,4	3,6	3,0	3,5			3,4	4,0
RvB ab/db									
onderscheid		3,6	3,9	3,1	3,6			3,6	3,7
RvT		3,9	3,4	3,4	3,6			3,1	3,7
anders		3,4	3,4	2,9	3,6			3,3	4,1
		***	**	**	***			***	**
allen vrijwilliger, zonder vergoeding		3,3	3,8	2,9	3,3			3,6	4,1
allen vrijwilliger, met financiële vergoeding		3,5	3,5	3,1	3,7			3,2	3,8
deel of alle leden in loondienst		3,9	3,5	3,4	3,6			3,1	3,9
		***	(*)	***	***			***	(**)
geen of minderheid leden uit het onderwijs ongeveer de helft leden uit het onderwijs		3,3	3,7	3,0			3,7	3,5	
meerderheid of alle leden uit het onderwijs		3,8	3,3	3,1			3,4	3,0	
		3,8	3,5	3,3			4,0	3,3	
		***	**	(*)			(*)	(*)	
vertegen- woordiging inhoudelijke deskundigheid					3,2				
algemene bestuurs- dekundigheid					3,5				
andere, een mix					3,5				
					3,4				
					(*)				

blanco = niet significant, * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001;

(*)= wel significant, maar lage eta² (< 0,020).

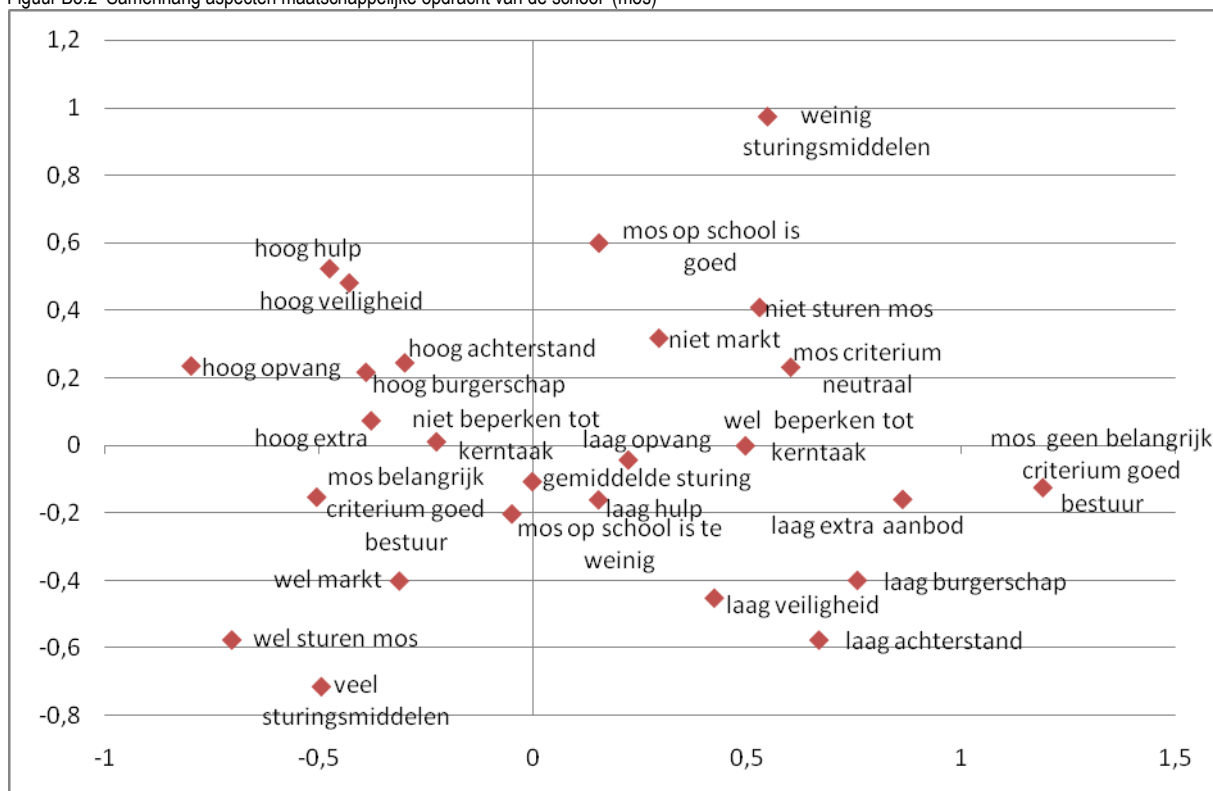
Bron: SCP (SBN'07)

B5.3 Verschillen in beeld

In deze paragraaf wordt een poging ondernomen de besturen en hun opvattingen en gedrag over de maatschappelijke opdracht te typeren. Figuur B5.2 vat enkele aspecten van de maatschappelijke opdracht van de school (hier afgekort als ‘mos’) samen in een denkbeeldige tweedimensionele ruimte. De figuur is verkregen door een multidimensionale schalingstechniek, in dit geval multiple correspondentie- of Homalsanalyse. Het laat zien welke opvattingen of gedrag wat betreft de maatschappelijke opdracht relatief vaak in combinatie bij de schoolbesturen voorkomen. Een clustering van kenmerken betekent dat deze des te vaker in combinatie met elkaar voorkomen. Een uitzondering daarop vormen eventuele kenmerken die in de analyse heel dicht bij het denkbeeldige nulpunt worden geplaatst, dat zijn doorgaans kenmerken die ook echt bij het gemiddelde liggen zoals het hanteren van een gemiddeld aantal sturingsmiddelen (gemiddelde sturing) of kenmerken die volgens de techniek niet goed zijn in te delen, ook deze worden dicht bij nul geplaatst.

In figuur B5.2 duidt een ‘laag’ aan dat het om relatief lage scores gaat en men iets dus minder vaak of zelfs in het geheel niet een taak voor de school vindt. Een ‘hoog’ geeft aan dat het om een hoge score gaat en dat men dat aspect juist vaak wel tot de taak van de school rekent. Zo laat het kwadrant linksboven zien dat besturen die marktgericht (wel markt) opereren, tevens hun school of scholen aansturen om een bredere maatschappelijke opdracht van de school te vervullen (wel sturen mos), daar ook veel sturingsinstrumenten voor aanwenden (veel sturingsmiddelen) en tevens van mening zijn dat het oog hebben voor een bredere maatschappelijke opdracht een belangrijk criterium van goed bestuur is (mos is belangrijk criterium goed bestuur).

Figuur B5.2 Samenhang aspecten maatschappelijke opdracht van de school (mos)

Bron: SCP (SBN'07)

Het kwadrant linksboven laat zien dat besturen die aspecten van hulpverlening, veiligheid, opvang, achterstandsbestrijding, extra doelen en burgerschapsvorming juist wel tot de taken van de school rekenen, van mening zijn dat een school zich niet tot zijn kerntaken (niet kern) mag beperken.

Het kwadrant rechtsboven laat zien dat degenen die van mening zijn dat hun school voldoende aandacht besteedt aan de maatschappelijke opdracht (mos op school is goed), hun school niet aanstuurt op een bredere maatschappelijke opdracht, dus ook weinig sturingsmiddelen daarvoor inzet, niet marktgericht zijn en van mening zijn dat scholen zich mogen beperken tot hun kerntaak.

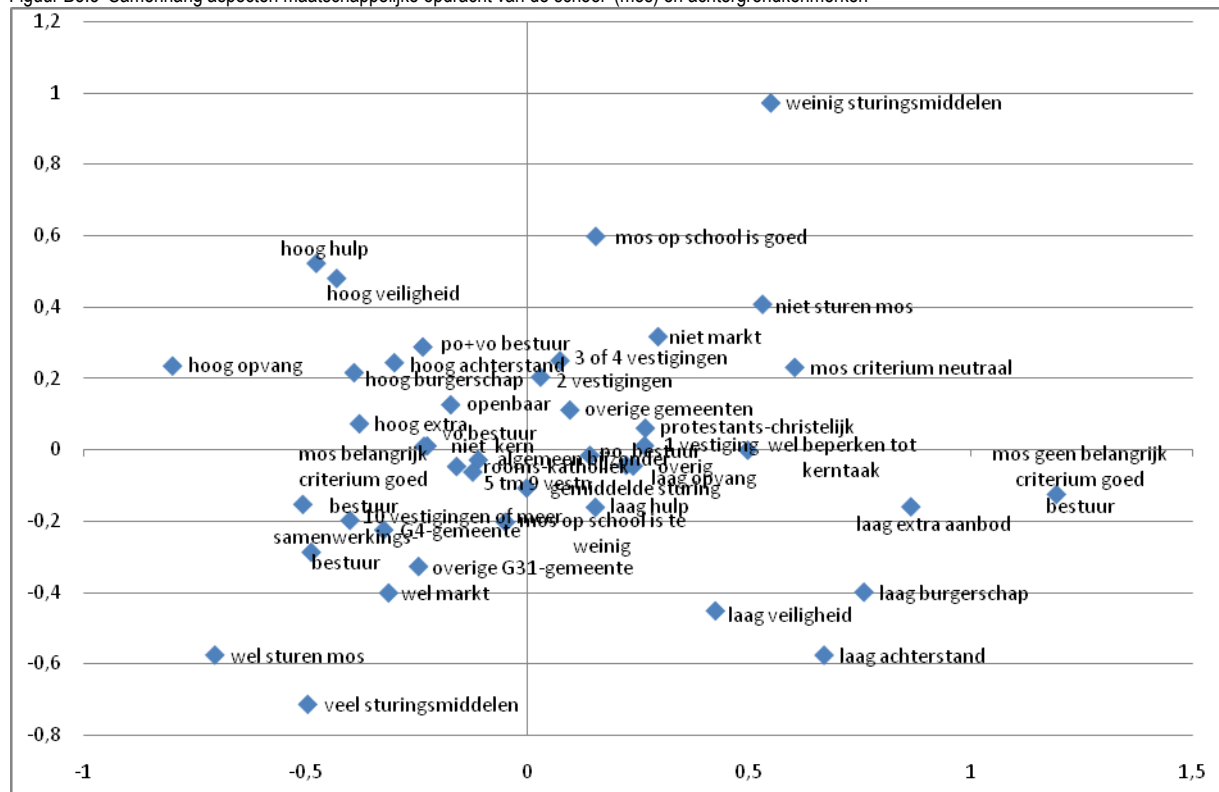
Het kwadrant rechtsonder tenslotte laat zien dat besturen die allerlei extra aanbod, veiligheidsaspecten, burgerschapsvorming en achterstandsbestrijding meestal niet ('laag'...) een taak voor de school vinden, ook het voldoen aan een bredere maatschappelijke opdracht geen belangrijk criterium voor goed bestuur vinden.

In figuur B5.3 wordt dezelfde analyse nog een keer gepresenteerd, maar nu is tevens een aantal achtergrondkenmerken in de figuur opgenomen. Let wel: in de figuur en dus niet in de analyse. Deze kenmerken zijn dus niet van invloed op de groepering van de verschillende aspecten van de maatschappelijke opdracht, maar dienen slechts ter illustratie waar een bepaald type schoolbestuur geplaatst kan worden in het patroon over de maatschappelijke opdracht van de school.

De linkerzijde van de figuur laat een brede taakopvatting van de school zien, waar besturen hun school of scholen ook op aansturen, dit voor zichzelf een criterium van goed bestuur vinden en de opvatting hebben dat een school zich niet tot zijn kerntaken mag beperken.

Rechts in de figuur is er juist weinig oog voor een bredere maatschappelijk opdracht, wordt er niet gestuurd op het vervullen van een heel brede maatschappelijke opdracht, er worden daarvoor ook nauwelijks sturingsinstrumenten benut en mag een school zich wel beperken tot zijn kerntaken.

Figuur B5.3 Samenhang aspecten maatschappelijke opdracht van de school (mos) en achtergrondkenmerken

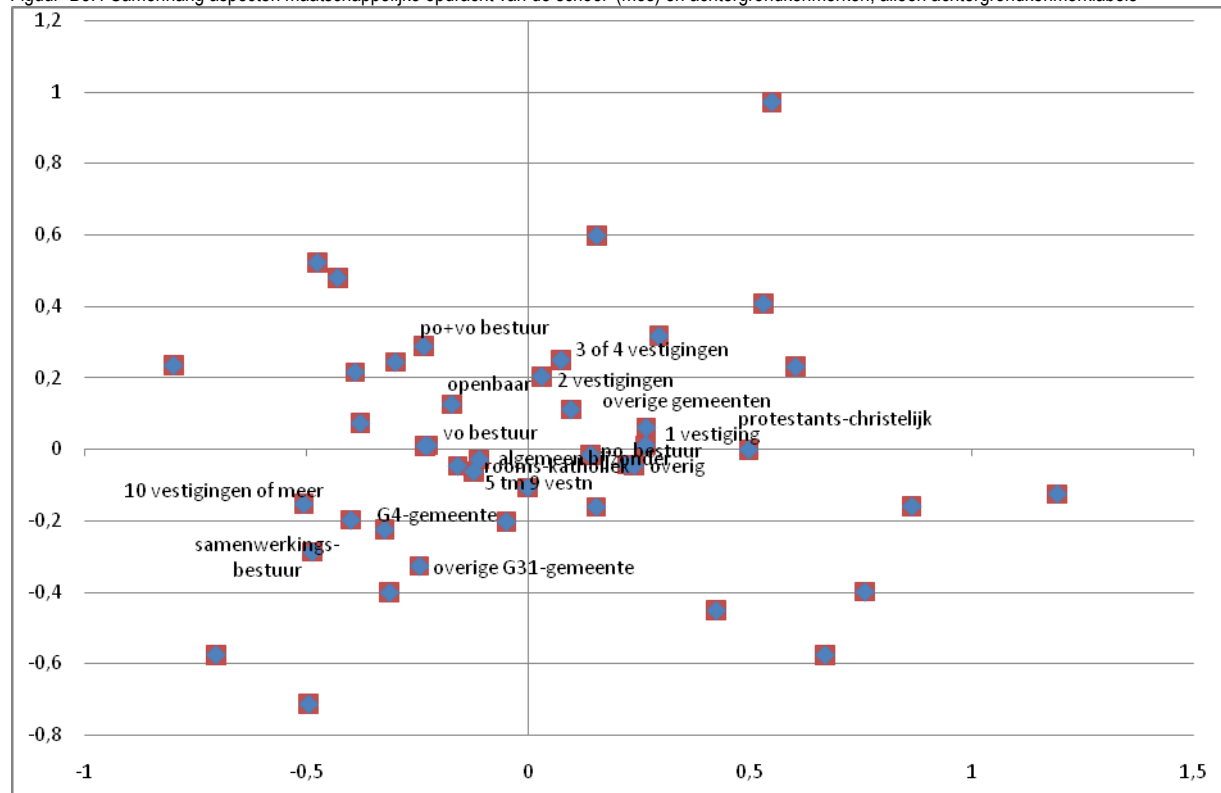

Bron: SCP (SBN'07)

Om de leesbaarheid van de figuur te vergroten, zijn in onderstaande figuur B5.4 de etiketten van de verschillende aspecten van de maatschappelijke opdracht uit de figuur gelaten, hun plaats wordt slechts met een stip gemarkeerd. Het gaat uiteraard nog steeds om dezelfde analyse.

De besturen met zowel scholen in het primair onderwijs als voortgezet onderwijs in het beheer, vaak openbaar onderwijs worden linksboven in de figuur geplaatst, getypeerd door veel aandacht voor een bredere maatschappelijke opdracht. Grote samenwerkingsbesturen, met vele scholen en vestigingen en veelal uit de vier grootste steden, sturen doorgaans op de maatschappelijke opdracht van de school, zetten daar veel sturingsmiddelen voor in, vinden de maatschappelijke opdracht ook een belangrijk criterium voor goed bestuur en zijn tevens ook marktgericht door te voorzien in scholen met een specifiek profiel (linksonder in de figuur). Rechtsboven in de figuur tenslotte wordt getypeerd door niet marktgericht opereren, weinig aansturing van de school op een bredere maatschappelijke opdracht en de opvatting dat er op de eigen school voldoende oog is voor maatschappelijke doelen. Dit typeert een groot deel van de eenpitterbesturen in het primair onderwijs, van een protestants-christelijke school, doorgaans uit kleine gemeenten.

Figuur B5.4 Samenhang aspecten maatschappelijke opdracht van de school (mos) en achtergrondkenmerken, alleen achtergrondkenmerklabe

Bron: SCP (SBN'07)